

Jomfru Marias kirkegangs dag/ Kyndelsmesse - 2023

Asbjørn Hjorthaug

Salme 84, ep Mal 3:1-4, Ev Luk 2:22-32, III Matt 13:31-33

«et lys til åpenbaring for hedningene og ditt folk Israel til ære.»

I dag markeres dagen for Marias kirkegang eller kyndelsmesse i vår kirke. Ordet kyndel er det gamle norrøne ordet for vokslys, og dagen har som primstavmerke den syv-armede lysestaken. Dette var en av de store høytidsdager i året og festen ble feiret til minne om møtet mellom Jesubarnet og gamle Simeon i tempelet. I dagens evangelietekst står det: *«Da renselsestiden som Moseloven påla dem, var forbi, tok de ham med opp til Jerusalem for å bære ham fram for Herren.» Luk 2, 22.* Så førti dager etter fødselen ble Jesus tatt med til tempelet. Etter hvert ble denne dagen for Marias kirkegang satt til 2. februar. I Danmark/Norge forsvant denne dagen som helligdag i 1770, mens den fortsatt er en dag i kirkekalenderen i Sverige. Jomfru Marias kirkegangs dag feires hos oss og preger dagens tekster. Vi markerer også Maria bebudelsesdag (25.mars) med en egen søndag. Dette er ikke først og fremst en feiring av Maria som person, men fordi begivenhetene hun er en del av er sentrale i frelseshistorien. Mariadagene er Kristusdager. I dag er det også søndag septuagesima, men i norsk sammenheng er denne blitt til Såmannssøndagen og Bibeldagen. Uansett rettes nå blikket mot påsketiden. Kyndelsmesse er festen for Herrens fremstilling i tempelet. I den nytestamentlige tiden som vi lever i, har vi ikke noe jordisk tempel som vi må besøke. Vi har imidlertid et åndelig tempel som er Jesu Kristi kirke. Denne kirke er synlig til stede der Guds Ord forkynnes rent og sakramentene forvaltes etter Guds ord. Jesus er til stede der vi samles i hans navn. Jesus er til stede i sitt ord, og vi møter han gjennom troen. Han bor i oss ved den Hellige Ånd og ved troen. Da Josef og Maria med Jesu barnet kom inn i tempelet, Guds bolig, møtte de Simon og Anna. Gamle Simon viser oss virkelig at nå er tiden kommet for Jesu Kristi kirke på jord: *"Herre, nå lar du din tjener fare herfra i fred, slik som du har lovet. For mine øyne har sett din frelse, som du har gjort i stand like for ansiktet på alle folk, et lys til åpenbaring for hedningene og ditt folk Israel til ære."* Luk 2,29-32 Simon og Anna hadde daglig gått i tempelet og ventet på at profetien om Guds frelse for alle mennesker skulle åpenbare seg og komme til jord. Nå var Jesus her med sin frelse som av Gud var *«gjort i stand like for ansiktet på alle folk et lys til åpenbaring for hedningene og ditt folk Israel til ære»*. Så har evangeliet også kommet til oss. Vi samles her i dag om Guds ord og det hellige sakrament hvor han selv er til stede. Han vil så gjerne at vi skal ha det bra og leve rikt på nåden. Han lengter etter å fortelle deg at du er høyt elsket, at han tilgir deg alle dine synder, at han ber for deg, passer på deg og vokter deg mot all fare og at han venter på deg i himmelen.

Dagens pretekst gir oss en bedre forståelse om dette med «Guds rike» eller «Himmelrike» som er Matteus sitt ord for det samme. *"Himmelriket kan lignedes med et sennepsfrø som en mann tok og sådde i åkeren sin."* . Himmelriket er ikke noe annet enn «Kristi kirke». Himmelriket er ikke himmelen høyt der oppe. Gud rike finnes her vi er i dag. I dette riket får mennesker tilgivelse for sine synder gjennom nådens midler, derfor kalles det for et nåderike. Dette rike kan en ikke se med øynene. Jesu Kristi kirke er en usynlig kirke. Jesus sier at Guds rike er inne i dere. Utenfor denne kirken, utenfor dette himmelriket er det ikke noe evangelium. Utenfor dette riket råder loven og dommen. Der finnes det ingen syndenes forlatelse og ingen nåde. Der må ethvert menneske svare for sine egne handlinger og stå til rette og dømmes for alle sine synder og misgjerninger. Dommen er ugjenkallelig med en evig fortapelse som konsekvens. Himmelriket er som et sennepsfrø som vokser opp og blir til et stort tre. Mange sier at dette er et bilde på at Kristi kirke skal vokse og bli til noe stort i verden. Da er hovedmålet å slå sammen kirker i en stor økumenisk bevegelse. Problemet er at en slår sammen det som er falskt og rett og blander det sammen. Det er i strid med Skriften, der den rene lære ikke skal blandes sammen med de som lærer et annet evangelium.

Her er det tale om et sennepsfrø som er svært lite (ca. 760 frø pr gram). Det vokser til et tre på ca. 2 m, høyt nok til at fuglene kan bygge reir i det og er større enn andre kryddervekster i hagen. Skriften bruker ofte et tre som et bilde på kirken eller menigheten. I Rom 11 tales det om oliventreet. Det er Israel som med sine røtter går tilbake til Abraham, Isak og Jakob. De israelitter som ikke vil ta imot Kristus er blitt til grener som er brutt av og kastet bort. Men det finnes også hedninger som er blitt podet inn på dette treet. Det å bli podet inn i treet skjer ved en ny fødsel gjennom dåpen og Guds ord. Når Guds ord forkynnes og sakramentene brukes rett, så er troen til stede hos de som tar imot Guds ord. Da får de medlemskap i dette riket og er en del av Guds folk, det sanne Israel, de er Abrahams barn ifølge løftet. Dette treet er himmelriket, nåderiket. *«Jeg er det sanne vintre, og min Far er vingårdsmannen. Hver gren på meg som ikke bærer frukt, tar han bort, og hver gren som bærer frukt, renser han så den skal bære mer.» Joh 15,1f* Sennepskornet som en sådde i åkeren var lite og usynlig. Du kunne umulig finne det igjen. Slik er det også med troen. Den er skjult for andre. Det er bare Gud som kan se den. Men ut av dette frøet blir det noe som synes, et stort tre. Troen i hjertet har synlige uttrykk i bekjennelsen og består i ord og gjerninger. Det er livet ditt som vitner om du har troen eller ikke. *«Slik er det også med troen: Har den ikke gjerninger, er den rett og slett død. Noen kan si: "Den ene*

har tro, den andre har gjerninger". Vis meg da din tro uten gjerninger, så vil jeg vise deg min tro av mine gjerninger.» Jak 2, 17 – 18 De kristnes bekjennelse gir seg uttrykk i at de gjennom menigheten sørger for at evangeliet blir forkynt og at sakramentene blir forvaltet. Å bidra til at dette holdes oppe og ikke dør hen, er å gjøre troen synlig, lik et tre fra et usynlig sennepsfrø. Treet blir den synlige kirken med dets synlige kjennetegn som er ord og sakrament.

I treets greiner bygger fuglene reir. Disse fuglene kan være av to slag. I en annen lignelse står det om fugler som spiste opp såkornet som falt ved veien. Såkornet var Guds ord og Jesus forklarer det slik at det var den onde som kom og tok bort Guds ord som ble forkynt. Ofte har det skjedd at når Guds kirke har vokst seg stor og kraftig, så kommer det falske ånder og bygger reir. De bryter ned den enhet som er skapt av Gud selv. Menigheten i Rom var de første århundrene en kirke som lærte rett og forsvarte Guds ord. Paulus skrev om de første kristne i Rom: «Men alle har hørt om den lydighet dere viser, og derfor gleder jeg meg over dere. Jeg vil at dere skal være kloke i det gode, men enfoldige i det onde.» Rom 16,19. Så kom det falske fugler og bygde sine reir. Når Luther stod fram som kirkens reformator, ble også falske ånder aktive. Kampen for den rene lære var også en strid mot svermere og andre som kjempet imot det frie evangelium og bygget sine reir inne imellom der det var lutherske menigheter. Mange kirker i dag som kaller seg lutherske, motarbeider den lutherske lære. Der evangeliet forkynnes kommer det også en annen fugl og bygger reir. Den Hellige ånd er sammenlignet med en due. Den ber vi om må komme til oss og tale til oss slik den gjorde ved Jordans bredd da Jesus ble døpt: Dette er min Sønn den elskede Hør han. Den hellige Ånd er med på å bygge Guds rike og holde kirken samlet. «Jeg tror på den hellige Ånd en hellig alminnelig kirke, de helliges samfunn, syndenes forlatelse og det evige liv.» Hva betyr det? Svar: ... Den Hellige Ånd kar kalt meg ved evangeliet, opplyst meg med sine gaver, helliggjort og bevart meg i den rette tro, slik han også kaller, samler, opplyser og helliggjør hele den kristne kirke på jorden og bevarer den hos Kristus i den sanne og ene tro...» Vi er avhengig av at Den hellige Ånd ved ord og sakrament opplyser oss og tar seg av oss.

«Himmelriket» kan også lignedes med en surdeig «som en kvinne la inn i tre mål mel, så det hele til slutt var gjennomsyret.» Tre mål mel (ca. 20 kg) og en liten klump surdeig. Det tar en kort tid så er hele deigen gjennomsyret. Igjen er det noe lite som vokser seg til noe stort. Slik er det med evangeliet som «er en Guds kraft til frelse for hver den som tror» Rom 1,16. Vi fokuserer så lett på at vi er få og at det er så lite framgang. Vi skjemmes nesten og det er vel ikke fritt for at andre betrakter oss med et smil og overbærende blick. Men skriften snur alle slike forestillinger på hodet. «Men det som i verdens øyne er dårskap, det utvalgte Gud for å gjøre de vise til skamme, og det som i verdens øyne er svakt, det utvalgte Gud for å gjøre det sterke til skamme. Ja, det som i verdens øyne står lavt, det som blir foraktet, det som ikke er noe, det utvalgte Gud for å gjøre til intet det som er noe, for at ingen mennesker skal ha noe å være stolt av overfor Gud. Dere er hans verk i Kristus Jesus, han som er blitt vår visdom fra Gud, vår rettferdighet, helliggjørelse og forløsning,» 1 Kor 1,27-30. Slik tenker og sier himmelens og jordens skaper. Vi er mer verdt enn noe annet. En synder som tror og kommer til omvendelse setter hele himmelen i bevegelse og glede. Jesus er opptatt av deg slik du er. Du er under den allmektiges beskyttelse, ja han valgte deg ut på tross av at du er den du er med alle dine svakheter. Jesus vil vi skal vise glede og takke han for hans storhet midt oppe i det som synes vanskelig, smått og elendig. Vi skal være tro mot evangeliet og Guds løfter og gå ut med kjærligheten og evangeliet til våre medmennesker. Det er evangeliet som skaper troen og vedlikeholder troen. Det er evangeliet som skaper vekst. Det er surdeigen som snart gjennomsyrer hele deigen. Så derfor kjære venn, bær fram det du har i ditt daglige vitnesbyrd i ord og handling. Da er du med på å utbre Guds rike. Be om at hans rike må komme. Da legger du surdeigen inn. Gud tar seg av resten. Det er også Paulus sin konklusjon: «Jeg plantet, Apollos vannet; men Gud gav vekst.» 1 Kor 3,6

Men surdeigen kan også være et bilde på det som bryter ned Guds Rike. Det kan også være bilde på den falske lærer som bryter ned, og som har stor smittefare. Jesus advarer mot fariseernes gjerningsrettferdighet som blander inn menneskelige påbud og tradisjoner inn i Skriften som betingelser for frelsen. En slik surdeig skal renses ut. «Jesus sa til dem: "Pass dere og ta dere i vare for surdeigen til fariseerne og saddukeerne.» Matt 16,6 Dersom en ikke tar et oppgjør med den falske lære og lar den få leve i fred i Guds forsamling, der vil snart alt vær gjennomsyret. «Dere har sannelig ikke mye å være stolte av! Vet dere ikke at litt surdeig gjennomsyrer hele deigen? Rens ut den gamle surdeigen så dere kan være en ny deig! Dere er jo som usyret brød. For vårt påskelam er slaktet, Kristus.» 1 Kor 5,6-7 Det også falske forestillinger om at surdeigen skulle får hele verden til å bli kristelig. Den falske læren om tusenårsriket har disse forestillingene om at en gang skal det råde en fullkommen fred på jord. Men Skriften lærer oss at vi ikke skal bli som verden. Vi vil være undertrykt og forfulgt av den onde inntil den siste dag. Livet er en kamp for å beholde troen. Det er den rette surdeigen, evangeliet, som skaper troen og gir det evige livet. Så har også evangeliet, himmelriket kommet til oss. Gud skal ha takken for at vi har fått del i evangeliet. Må Gud gi oss kraft og mot til å holde ut i troens strid. Amen.